

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda

w sprawie ze skargi T. M.
na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]
w sprawie III AUa .../13,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 grudnia 2014 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

W dniu 31 października 2014 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła skarga T. M. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, w której skarżący domagał się stwierdzenia przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w sprawie o sygnaturze akt III AUa .../13 oraz wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 8.000 zł.

W uzasadnieniu skargi wywiedziono, że akta sprawy, której skarga dotyczy, zostały w dniu 13 grudnia 2013 r. przedstawione Sądowi Apelacyjnemu, z czego należy wnosić, że już następnego dnia po zarejestrowaniu sprawy w odpowiednim repertorium Przewodniczący Wydziału III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych tego Sądu powziął informację, że stroną w sprawie jest sędzia Sądu Apelacyjnego w [...]
R. D. To zaś - zdaniem skarżącego - oznacza, że tego dnia sędziowie Sądu

Apelacyjnego mogli złożyć „zawiadomienie o podstawie swego wyłączenia”. Sprawa nie mogła i nie może być rozpoznawana w Sądzie Apelacyjnym w [...], a mimo tego - przez okres dłuższy niż pół roku - nie podjęto w tym kierunku stosownych czynności. Według skarżącego, „charakterystyczne jest, że Przewodnicząca, która wyznaczyła termin rozprawy, ostatecznie też się wyłączyła, z całym składem ale dopiero na skutek wniosku, widać wcześniej nie знаła sprawy ani nie zwróciła uwagi, kto jest stroną, jak dopiero po wniosku o wyłączenie znalazła czas i sposobność by się wyłączyć a więc po pierwszej rozprawie”. Skarżący dodał, że sprawa jest „do pewnego stopnia prejudycjalna”, bowiem 29 listopada 2014 r. upływa termin przedawnienia roszczeń z tytułu składek należnych za aplikantów pierwszego rocznika aplikacji ogólnej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (2009-2010). Jego zdaniem, przedstawione okoliczności świadczą o tym, że w sprawie postępowanie przed Sądem Apelacyjnym trwa dłużej niż jest to konieczne dla jej wyjaśnienia.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego wniósł o odrzucenie skargi (między innymi z powodu kwestionowania w niej sprawności postępowania incydentalnego o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]), ewentualnie o jej oddalenie w całości. Prezes Sądu Apelacyjnego podniósł, że postępowanie w sprawie zostało przyspieszone na wniosek skarżącego, w szczególności przez szybkie wyznaczenie terminu rozprawy odwoławczej, chociaż sprawa „nie ma szczególnego znaczenia dla sytuacji bytowej” skarżącego. Wydłużenie merytorycznego rozpoznania sprawy zostało spowodowane wskutek złożenia przez skarżącego wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]. Ponadto, sędzia R.D., który z dniem 1 sierpnia 2010 r. został oddelegowany przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia czynności administracyjnych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, od tej daty nie orzeka w Sądzie Apelacyjnym w [...]. W dodatku wymieniony sędzia nigdy nie orzekał w Wydziale III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, ale w Wydziale I Cywilnym tego Sądu i nie był znany „osobiście, ani służbowo” sędziom, którzy zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy, w której wniesiono niniejszą skargę. Tym samym nie wystąpiły żadne przesłanki uzasadniające wszczęcie z urzędu postępowania incydentalnego w przedmiocie wyłączenia sędziów orzekających w

sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.).

Postępowanie odwoławcze w rozpoznawanej sprawie toczy się od 16 grudnia 2013 r. (w tym dniu Sąd Apelacyjny otrzymał akta sprawy z Sądu Okręgowego). Od tej daty do dnia wniesienia skargi Sąd odwoławczy podjął czynności procesowe zmierzające do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, skoro z treści zarządzenia przewodniczącego wydziału (k. 169) wynika, że z dniem 16 grudnia 2013 r. sprawa została zarejestrowana w repertorium AUa, do rozpoznania sprawy wyznaczono sędziego referenta (SSA G. P.), jednocześnie zakreślając termin do przedłożenia akt sędziemu referentowi na dzień 22 kwietnia 2014 r. Termin rozprawy apelacyjnej wyznaczono na dzień 24 czerwca 2014 r. Ponadto z akt sprawy wynika, że skarżący przesłał do Sądu Apelacyjnego w dniu 21 kwietnia 2014 r. w godzinach wieczornych mailem „wniosek złożony w trybie

k.p.a.” (w formie zwykłego pliku tekstowego stanowiącego załącznik do maila, bez opatrzenia go podpisem własnoręcznym lub elektronicznym), wnosząc o „przyspieszenie wyznaczenia rozprawy apelacyjnej i sędziego referenta” (k. 176-177). W tym wniosku skarżący wyjaśnił, że chociaż zainteresowanym w sprawie jest sędzia Sądu Apelacyjnego R. D., to ta okoliczność „nie skłania” skarżącego do złożenia „wniosku o istnieniu przyczyn wyłączenia któregośkolwiek z sędziów tegoż Sądu Apelacyjnego”. Rozprawa apelacyjna (w której skarżący brał udział) odbyła się w wyznaczonym terminie (24 czerwca 2014 r.), jednak nie doszło do zakończenia postępowania z uwagi na złożenie przez skarżącego pisemnego wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie wskazanych z imienia i nazwiska kilkudziesięciu sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] (k. 182-186). Z tego względu rozprawa apelacyjna została odroczone (k. 191).

W świetle przedstawionych okoliczności należy przyjąć, że w sprawie nie wystąpiły znamiona przewlekłości, nawet gdy weźmie się pod uwagę ocenę sprawności postępowania (prawidłowości przebiegu czynności procesowych) w toku całej sprawy, a więc od momentu wniesienia przez skarżącego odwołania kwestionującego decyzję organu rentowego do chwili obecnej (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 292). W ogólności upływ 10 miesięcy pomiędzy otrzymaniem przez Sąd Apelacyjny akt sprawy a dniem wniesienia skargi nie daje podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym na podstawie art. 12 ust. 2 w związku z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. Tym bardziej brak podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym do dnia rozprawy apelacyjnej. Wręcz odwrotnie, upływ nieco ponad 6-ciu miesięcy od przekazania akt temu Sądowi (16 grudnia 2013 r.) do terminu rozprawy (24 czerwca 2014 r.) świadczy o sprawnym procedowaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2006 r., III SPP 7/06, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 88; z dnia 18 października 2007 r., III SPP 40/07, LEX nr 861707 oraz z dnia 27 czerwca 2013 r., WSP 4/13, LEX nr 1342181). Znamiona przewlekłości przypisuje się bowiem z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III

SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120, z glosą C. Kłaka oraz z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121). Bezpośrednią przyczyną niezakończenia rozpoznawania sprawy w dniu 24 czerwca 2014 r. była konieczność odroczenia rozprawy apelacyjnej w celu rozpoznania wniosku skarżącego o wyłączenie od orzekania sędziów Sądu Apelacyjnego w [...].

Skorzystanie przez stronę z uprawnień procesowych (złożenie wniosku o wyłączenie sędziego w trybie art. 50 k.p.c.), które może prowadzić do wydłużenia postępowania sądowego, niewątpliwie rzutuje na ocenę przewlekłości postępowania co do istoty sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2010 r., III SPP 22/10, LEX nr 694241). Niemożność przeprowadzenia rozprawy apelacyjnej (jej odroczenie) została spowodowana koniecznością uprzedniego rozpoznania wniosku T. M. o wyłączenie sędziów, który został złożony dopiero w dniu 24 czerwca 2014 r. Wbrew twierdzeniom skarżącego, znamion przewlekłości postępowania nie można przypisać zaniechaniu złożenia przez sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] niezwłocznie po wpłynięciu akt sprawy do Sądu „zawiadomienia o podstawie swego wyłączenia”. Pogląd skarżącego, że wszyscy sędziowie Sądu Apelacyjnego (wszystkich wydziałów tego Sądu) powinni niezwłocznie wyłączyć się od rozpoznania sprawy z tej przyczyny, że jeden z sędziów tego Sądu (SSA R.D.) pełni czynności administracyjne w jednostce organizacyjnej będącej stroną, nie ma żadnego oparcia w przepisach procedury cywilnej. W ogólności konstrukcja prawna „wyłączenia sądu” od rozpoznania sprawy jest nieznana Kodeksowi postępowania cywilnego. Na zasadach określonych w art. 48 i następne k.p.c. wyłączeniu od orzekania w danej sprawie podlegają tylko poszczególni sędziowie (w wyjątkowych przypadkach mogą to być wszyscy wskazani z imienia i nazwiska sędziowie danego sądu), ale nigdy sąd właściwy do rozpoznania konkretnej sprawy. Dlatego wniosek o wyłączenie sędziego musi określać osobę (tożsamość) sędziego, którego dotyczy, oraz wskazywać zindywidualizowane przyczyny wyłączenia, a gdy wniosek dotyczy większej liczby sędziów (wszystkich sędziów zajmujących stanowiska w danym sądzie), to wszyscy oni muszą być oznaczeni przez wskazanie imion i nazwisk, a przyczyny wyłączenia powinny być odniesione do każdego z nich odrębnie (por.

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r., II CSK 182/11, LEX nr 1102847 oraz postanowienia z dnia 23 września 1965 r., II PO 5/65, NP 1966 nr 4, s. 525, z glosą W. Siedleckiego i z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CO 2/04, OSNC 2004 nr 12, poz. 207, a także postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 stycznia 2013 r., I ACz 2185/12, LEX nr 1267325).

O wszczęciu procedury wyłączenia sędziego z mocy prawa (art. 48 k.p.c.) lub na żądanie samego sędziego (art. 49 k.p.c.) i zachodzących ograniczeniach co do możliwości jego udziału w danej sprawie określonych w art. 50 § 3 i art. 51 k.p.c. można mówić dopiero, gdy konkretny sędzia zostanie wyznaczony do orzekania. Dopóki sędzia (co do którego hipotetycznie mogą zachodzić podstawy wyłączenia) nie zostanie wyznaczony do orzekania w danej sprawie, dopóty nie zachodzą prawne podstawy wszczęcia z urzędu procedury wyłączenia sędziego w tych trybach. W niniejszej sprawie sędziowie SSA G. P., A. G. i L. J. nie zostali wyznaczeni do orzekania „w dniu następnym, kiedy sprawie nadana została sygnatura”. Wskazani sędziowie najwcześniej w dacie zapoznania się z treścią zarządzenia przewodniczącego wydziału o wyznaczeniu składu sądu (sędziego referenta) i terminu rozprawy apelacyjnej mogli zawiadomić Sąd Apelacyjny o zachodzącej podstawie swego wyłączenia i wstrzymać się od udziału w sprawie (art. 51 k.p.c.). Wcześniej nie było żadnych podstaw prawnych, aby ci sędziowie Sądu Apelacyjnego (a tym bardziej pozostali sędziowie tego Sądu) składali zawiadomienia o zachodzącej podstawie swego wyłączenia i wstrzymywali się od udziału w sprawie (art. 51 k.p.c.) lub składali wyjaśnienia, o których mowa w art. 52 § 2 k.p.c. Dopiero złożenie przez skarżącego w dniu 24 czerwca 2014 r. (w dacie rozprawy apelacyjnej) w trybie art. 50 k.p.c. wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego spowodowało konieczność podjęcia czynności procesowych zmierzających do wszczęcia procedury rozpoznania tego wniosku (złożenia przez sędziów objętych wnioskiem wyjaśnień - art. 52 § 2 k.p.c. oraz powstrzymania się od czynności poza niecierpiącymi zwłoki aż do rozstrzygnięcia sprawy o wyłączenie - art. 50 § 3 k.p.c.). Z akt sprawy wynika, że czynności te zostały przeprowadzone niezwłocznie. Podsumowując, postępowanie w Sądzie Apelacyjnym toczyło się sprawnie (bez nieuzasadnionej zwłoki), po przekazaniu akt sprawy temu Sądowi nie było żadnych podstaw prawnych do wszczynania (z

urzędu) procedury wyłączenia sędziów a odroczenie rozprawy w dniu 24 czerwca 2014 r. (wstrzymanie się sędziów od orzekania, a nie wyłączenie się; art. 51 k.p.c.) nastąpiło wskutek złożenia przez skarżącego dopiero w tym dniu wniosku o wyłączenie sędziów.

Mając to na względzie Sąd Najwyższy uznał, że postępowanie apelacyjne w sprawie nie jest dotknięte przewlekłością i na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. oddalił skargę.